

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 106 — Субота, 9 јануар 1954

ПАЈА ПАТАК

КАКВО ЧУДНО МЕСТО! ГРАДСКО БУБРИШТЕ

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

1008

1009

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

1031

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060

1061

1062

1063

1064

1065

1066

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

1084

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

1095

1096

1097

1098

1099

1100

1101

1102

1103

1104

1105

1106

1107

1108

1109

1110

1111

1112

1113

1114

1115

1116

1117

1118

1119

1120

1121

1122

1123

1124

1125

1126

1127

1128

1129

1130

1131

1132

1133

1134

1135

1136

1137

1138

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

1150

1151

1152

1153

1154

1155

1156

1157

1158

1159

1160

1161

1162

1163

1164

1165

1166

1167

1168

1169

1170

1171

1172

1173

1174

1175

1176

1177

1178

1179

1180

1181

1182

1183

1184

1185

1186

1187

1188

1189

1190

1191

1192

1193

1194

1195

1196

1197

1198

1199

1200

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

1208

1209

1210

1211

1212

1213

1214

1215

1216

1217

1218

1219

1220

1221

1222

1223

1224

1225

1226

1227

1228

1229

1230

1231

1232

1233

1234

1235

1236

1237

1238

1239

1240

1241

1242

1243

1244

1245

1246

1247

1248

1249

1250

1251

1252

1253

1254

1255

1256

1257

1258

1259

1260

1261

1262

1263

1264

1265

1266

1267

1268

1269

1270

1271

1272

1273

1274

1275

1276

1277

1278

1279

1280

1281

1282

1283

1284

1285

1286

1287

1288

1289

1290

1291

1292

1293

1294

1295

1296

1297

1298

1299

1300

1301

1302

1303

1304

1305

1306

1307

1308

1309

1310

1311

1312

1313

1314

1315

1316

1317

1318

1319

1320

1321

1322

1323

1324

1325

1326

1327

1328

1329

1330

1331

1332

1333

1334

1335

1336

1337

1338

1339

1340

1341

1342

1343

1344

1345

1346

1347

1348

1349

1350

1351

1352

1353

1354

1355

1356

1357

1358

1359

1360

1361

1362

1363

1364

1365

1366

1367

1368

1369

1370

1371

1372

1373

1374

1375

1376

1377

1378

1379

1380

1381

1382

1383

1384

1385

1386

1387

1388

1389

1390

1391

1392

1393

1394

1395

1396

1397

1398

1399

1400

1401

1402

1403

1404

1405

1406

1407

1408

1409

1410

1411

1412

1413

1414

1415

1416

1417

1418

1419

1420

1421

1422

1423

1424

1425

1426

1427

1428

1429

1430

1431

1432

1433

1434

1435

1436

1437

1438

1439

1440

1441

1442

1443

1444

1445

1446

1447

1448

1449

1450

1451

1452

1453

1454

1455

1456

1457

1458

1459

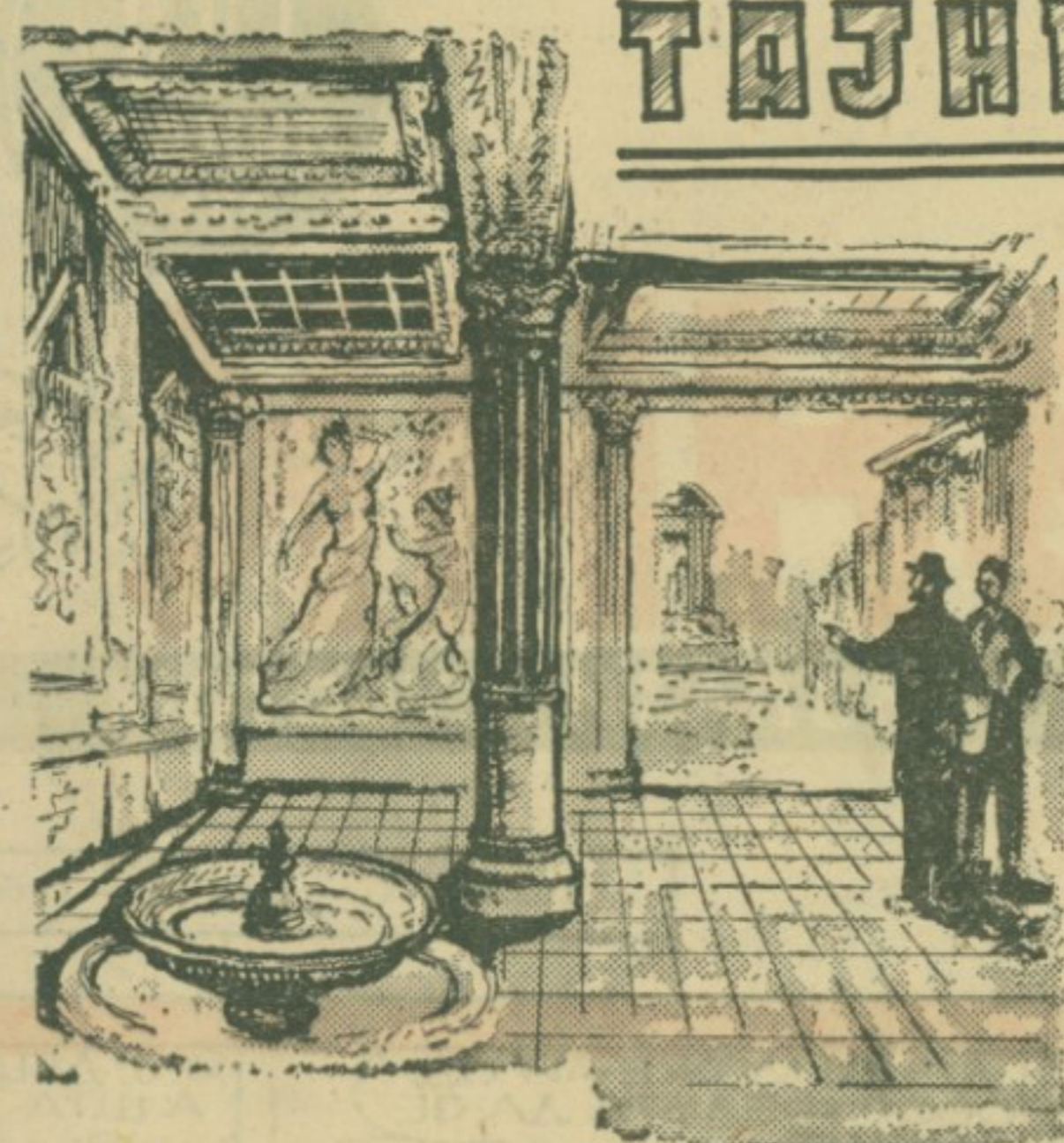
1460

1461</

А ва града која је затрпао Везув, Херкуланум и Помпеја, већ три и по века, откако су почела прва ископавања, не престају да интересују научнике. У Паризу је недавно изишла из штампе књига А. Контија под насловом „Живот, смрт и васкрс Херкуланума и Помпеје“, која доноси нове податке о катастрофи од 24 августа године 79, када су, за трен ока, усижано камење и врела лава затрпали ово насеље и загушили његове становнике у сред њиховог свакодневног живота. Густе, црни облаци, који су настали од пепела, отпловили су затим, ношећи ваздушним струјама, чак до Рима, Византије и Александрије, као весници ове тешке несреће.

Покров од пепела који је засуо Помпеју био је дебео 60 до 80 метара, док је Херкуланум поплавила бујица лаве, дубока 15 метара. До несреће је дошло тако неочекивано, да су становници нашли смрт усред свог дневног поста. У фуруни једног пекара, приликом ископавања, пуних 18 векова од овог догађаја, нађени су потпуно очувани хлебови припремљени за печење. У бакарној телсији остало је непечено прасе. Вино, уље и боје били су исто тако сачувани. Под костуром једне голубице — јаје са остацима заметка.

У Херкулануму, у Меркуровој улици, грађанин Кај Палистије спасао се трчећи; његова жена остала је да покупи свој накит. Похитала је затим с трима служавкама, али их је на улици загушио гас. На том истом месту, радионици који су много векова касније вршили откопавања нашли су остатке 38 лешева, међу којима и једне козе која је још носила звоно око врата. У храму посвећеном Изиди, богињи брака и плодности, један свештеник хтео је да спасе две посвећене козе, али се удавио. Управитељ имања Требија Валена није хтео да ослободи робове у тренутку несреће. Гушећи се, зграбио је унуку за руку и потрчао према кући да се заштити.

ТАЈНЕ Херкуланума и Помпеје

Узалуд! Из његове мртве, згрчене руке испала је кеса са златом. Поред оближњег амфитеатра, снажни гладијатори нашли су сличну смрт. Историчар Плиније Старији пошао је да тражи несталог пријатеља Помпонија. Желео је усто да посматра катастрофу изблиза, како би оставио потомству веродостојно сведочанство. Иако се покрио јастицима по глави, настрадао је.

Никаква спасавања нису могла бити организована, тим пре што је баш тих дана страхан пожар, који је трајао три дана, уништио пола Рима и потпуно онемогућио рад једне комисије сенатора, одређене да испита околности под којима је дошло до несреће у Херкулануму и Помпеји. Затим су Германи освојили римско царство, престоница је пренесена у Византију, а Италија је сведена на степен провинције. Средњи век је чак заборавио и имена Херкуланума и Помпеје.

Тако је прошло више од четрнаест векова, кад се, 1488 године, научник Николо Пе-

рото наднео над дела Тацита и Плинија Млађег и открио имена некадашњих градова. Године 1592 надничари гувернера провинције Кампање, копајући на њивама, случајно су нашли место где су некад била два града. Али, даље се није тражило. Век касније, један сељак копао је, недалеко одатле, бунар. Бунарчије су наишле на стубове и мермерне плоче који су носили име Помпеје. Напуљ је тада био под аустријском влашћу и његов командант купио је тај мермер да би од њега сградио вилу за своју жену. Било му је потребно још мермера, па је постепено откопана читав зграда, власништво једног Цицероновог сарадника, проконзула Сицилије.

Примерке најлепших откопаних статуа аустријски заповедник послао је у Беч. По читавој Европи откриће Помпеје постало је за такозвано високо друштво — модна тема. Сви су хтели да ископавају и чинили су то на разне начине. Понегде је и невести-на тадашњих археолога користила научној ствари. Јед-

ном од научника пало је на памет — пошто је открио дивне фреске — да их лакира. Лак је улио боје и сматрало се да су велеледне фреске заувек изгубљене. Међутим, оне су недавно очишћене, па се показало да су сачувале сву своју некадашњу свежину, захваљујући баш лаку! Да њега није било, светлост би их могла досад уништити.

Злато, тражење златних предмета, био је најчешће главни мацац приликом истраживања. Из лаве су се појављивале читаве зграде и виле богаташа. У неким од њих откривено је и до тридесет бронзаних статуа. Деветнаестог октобра 1752 нађена је библиотека папируса, с делима Хорација, Овидија, Тита Ливија и Плинија Старијег. Научници читавог света били су усхићени.

Археолог Винкелман, Немач, био је један од најфантастичнијих истраживача Помпеје. На том послу од је изгубио и живот, и то на овај начин. Приликом једног од својих путовања у Помпеју, он се задржао у Трсту. У једној крчми узео га је и спрјателно с куваром. Једне вечери, док је научник радио за столом, овај „пријатељ“ ушао је у собу и убио га: желео је да се докопа златног накита који је Винкелман баш проучавао.

Монарси су се нарочито устремили на ове ископине. Већи руководиоци радовима, њима у част, затрпали би читаву зграду, а онда је „откопавали“ у присуству краљева. Ископавања су разгледали и многи знаменити људи. Гете је ту боравио почетком марта 1787 године, али су га скученост и сићушност Помпеје разочарали. Тамо је утврђено, поред осталог, и да су стари Римљани имали прозоре са стаклом, за које Средњи век није знао. Године 1875 радионици су открили сандук опточен гвожђем и нашли у

њему таблице од воска у доста добром стању. Од 132 ове некадашње књиге, дешифровано је 127.

У својој раду археолози нису увек били много поштени. Године 1896, један од њих отпустио је пре времена раднике јер је видео да у једном откопаном гробу лежи огромно благо. С једним пријатељем у досуду, он га је покупио — нарочито много златног новца — и пренео га преко границе, у Француску. Понудио га је музеју Лувр, али он није био довољно богат да све то откупи. Купио

га је Ротшилд и касније добар део завештао Лувру. Случај је брзо избио у јавност. Поводом „блага Боскореле“ настала је афера, о којој се говорило и у парламенту, али је било сувише касно да се продаја поништи.

За време Другог светског рата, године 1943, замало што Херкуланум и Помпеја нису доживели своју поновну пропаћу. На ове античке градове бачено је 150 разорних бомби. Срећом, штета није била непоправљива.

Ни Помпеја ни Херкуланум нису још ни издалека открили све своје тајне. У Помпеји остале су неистпане још две петине града, док је у Херкулануму испитивања немогућно извести докраја пошто се над његовим највећим делом налази насеобина Резина.

1953 - година истраживача

За мало коју годину било је тако лако оценити у којој је области науке постигнуто највише успеха као за прошле, 1953. Она се без двоумљења може назвати годином истраживача.

Освајање Монгт Евереста, највишег врха на Хималајима, такозваног „крова света“, бесумње представља огроман успех, али је само један од многих успешних потхвата које су прошле године предузимали одважни људи и научници. Јани се и професор Огист Пикар, чувени швајцарски физичар, у Тиренском Мору код острва Пионце, спустио на дубину од преко три хиљаде метара, што претставља прави подвиг. Француз, професор Норбер Кастре, истражујући подземне пещине у западном делу Пиринеја, на францускошпанској граници, достигао је дубину од око 800 метара. Амерички астрономи са острва торије Паломар у Калифорнији снимали су, помоћу огромног Шмитовог фото-телескопа, три четвртине видљивог свемира. Они су открили многа даскора непозната небеска тела и маглине. Гђурији једне француске експедиције прона-

шли су у Средоземном Мору грчко-римску галију стару око 22 века и већ изнели неке њене делове на површину. Проучавани су многи морски становници уловљени у великим дубинама и употребљени је досад највећи водени метар за мерење брзине морске струје у Флоридском Мореузу. Том приликом утврђено је да кроз мореуз сваког секунда протекне 7.245.000.000 галона воде.

Читаве легије истраживача кретале су с разним експедицијама на вечити лед Севера. Само Арктички институт Северне Америке отпремио је 31 научну експедицију у арктичке и субарктичке пределе. Канадски и амерички научници испитивали су и порекло великих пловених ледених острва.

На супротној страни света, аустралијски научници подику прву метеоролошку станицу на антарктичком копну, док су чланови Скрисовог института начинили нову, тачну мапу ветрова на Пацифику.

Због свих ових и других научних успеха, Географско друштво САД прогласило је 1953 — годином истраживача.

ИЗГЛУБЉЕН НА ДНУ ОКЕАНА

Прошло је више од осам месеци откако се прекинуо такав, челични кабл — последња и једина веза Тортона Кеслера са светом изнад морске површине.

У малој лабораторији у Новој Шкотској, далеко од очију радозналаца, стајало је његово дело, и то на истом месту где га је он оставио. Откако је он отишао, нико га није ни додирнуо и по њему је лагано падала прашина.

Године је Тортон Кеслер сањао о томе да изгради подморницу којом би могао да се спусти дубље но што је икад човек заронио у неизмерне дубине океана. Он је маштао о бујином и још неистпаном животу у морским дубинама, о непознатим биљкама и животињама које би он с морског дна изнео на светлост дана. Сањао је о спасавању потонулих бродова и о наградама које би му омогућиле да настави свој научни и истраживачки рад. Кад је завршио планове за „Ротифер“ мислио је да је остварио свој сан. И заиста, уз помоћ двојице асистената, он је те смеле планове претворио у стварност.

Али, мала су Лен Гери и Бринкендорф, његови асистенти, познавали сваки завртањ на великом подводном броду, који је својим обликом потсећао на положен, необично висок добос, ниједан од њих није знао како ће брод моћи да издржи огроман притисак водене масе. Кеслерова намера била је да допре до дна океана, где се притисак толико велики да би свако подморницу смрско

као љуску од јајета. Тајну о издржљивости своје подморнице Кеслер није никоме одао. Она је отишла заједно с њим на његово последње путовање.

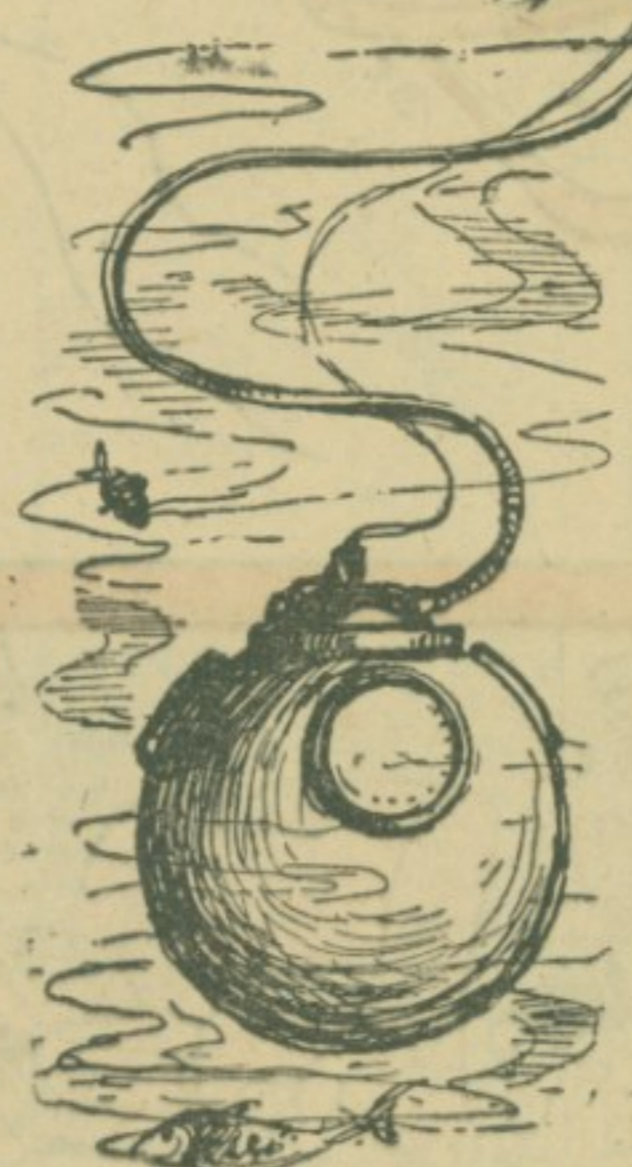
На изградњи брода требало је радити још свега месец дана. Рад је брзо напредовао, чак боље и брже но што је и сам Кеслер предвиђао. Све је већ било готово, сем неких ситница. И баш тада Кеслер је пошао да испита радио-уређаје на подморници. Да би испитао с које се дубине и даљине могу чути поруке с његовог отпремника, он је поставио два пријемника са ултра-кратким таласима, и то један у лабораторији, а други на рибарском броду свог старог пријатеља Мк Неба. За пробно спуштање Кеслер је употребио челичну куглу израђену према оној којом је познати океанограф Вилијам Биб успео да се спусти на дубину од пола миље.

Радио-веза била је успостављена чим је кугла нестала испод мирне морске површине. Два асистента и Мк Неб с напрегнутим пажњом пратили су Кеслерово спуштање. Кугла је достигла дубину од пола миље, али је Кеслер наставио да се спушта. У тренутку кад је јавио да се налази на дубини од једне миље, пријемници су изненада умукли. Догодила се несрећа. Челични кабл, затегнут више него што је могао да издржи, попустио је. Тортон Кеслер тонуо је све дубље, без икакве могућности да контролише даље спуштање и правац кретања своје челичне кугле.

Иако је од тог дана прошло већ осам месеци, његов асистент Лен Гери није могао да се помири с мишљу да је Ке-

слер мртав. У њему је стално тињала нада да је Кеслер још жив и да се можда налази у некој подводној пещини, осуше на полагању смрт. Мада му је разум говорио да се чула не догађају и да их не треба очекивати, он није престајао да се нада. Додуше, сваки даном та нада постајала је све слабија и неодреденија. Гери је увиђао да је очекивао чудо само на основу тога што је желео да се оно догоди.

У двористи лабораторије, у великој шупи претвореној у

радионицу, стајао је светлуцава „Ротифер“, велика подморница аеродинамичних линија. Његов сјајни оклоп био је покривен прашином, а узане шине по којима је подморница

требало превести до морске обале црвенеле су се од рђе.

Лен Гери долазио је у радионицу сваког дана. Хоџао је потиштено кроз празна одељена Кеслерове лабораторије, или би, понесен надом, покушавао да реши тајну издржљивости „Ротифера“, тајну коју је његов учитељ и пријатељ тако љубоморно чувао. Но, сви његови покушаји остали

се пита на основу чега се он нада да Кеслер можда није настрадао у неизмерним дубинама Атлантика.

Једне вечери седела су оба асистента у Кеслеровој лабораторији. Ђутали су. Изненада, тишину која је већ сатима испуњавала лабораторију прекинуло је нестрпљиво куцање на вратима. Асистенти су се тргли и упитно погледали један другог. Куцање се понављало још нестрпљивије. Гери је устао и отворно врата.

У довртку је стајао мали, наборан човек, у оделу какво носе сви рибари из Нове Шкотске. Светлост из лабораторије обасјавала је његово ћелаво, од сунца потамнело теме.

— Бро вече, го'си Гери, — поздрави он не прелазећи праг. — То сам ја. Екум Мк Неб. Мислим да вам доносим важне вести.

— Уђите, Екуме, — одврати му Гери уз осмех. — Вести? Какве вести?

Мк Неб не одговори одмах. И даље је стајао у довртку, гледајући око себе опрезно и, рекло би се, помало лукаво. На тамном, ветром шибином лицу његове очи светлуцаше су као два сафира. Уска рамена била су заштићена старим, већ прљавим рибарским капутом од коже, а широке панталоне завучене у чизме криле су његове, од реуматизма искривљене, ноге. У рукама је држао свој стари рибарски шешир са широким ободом.

— Може ли то да чује и овај човек? — запита он тихо, показујући главом на млађег асистента, који је седео обасјан светлошћу стоне лампе. — Ово што имам да вам кажем веома је важно, — продужи он гужвајући нервозно свој шешир. — Ради се о Кеслеру!

— О Кеслеру! — узвикнуше истовремено оба асистента.

— Шта сте дознали о Кеслеру? — упита журно Гери. — Тако вам свега на свету, говорите. Екуме! Кажите нам све што знате. Не мучите нас даље. У Бринкендорфа можете

имати исто толико поверења колико и у мене самог. Бринкендорф, који је стајао у другом крају лабораторије промрља нешто неразумљивим гласом.

Стари рибар подиже рамена, а затим их нагло спусти, као да се сабе скида одговорност што о тако важној ствари говори пред човеком кога не познаје.

— Па, ево шта је, — проговори он најзад. — Дош'о сам да вам кажем да сам већ неколико пута кад сам се са својим бродом налазио ван луке чуо неке неразумљиве шумове, па чак и гласове преко оног радиоапарата који је он поставио на мој брод пре но што је отишао. Нисам обраћао пажњу на њих све до данас. Међутим, данас сам јасно чуо Кеслеров глас.

У лабораторији је завлада мртва тишина. Најзад, Гери прошапта:

— Чули сте Кеслеров глас? Мк Неб излуче из џепа згузвано парче хартије, поравна га руком и стаде да сроче, у дубокој, готово опшљивој, тишини.

— Ево шта каже: „Герију, Мк Небу или Бринкендорфу. Не знам где се налазим. Вероватно у канџону десно од Њујорка. Пешина. Плавоји међу гредима таванице у радионици. Помоћ!“ Стално је то понављао.

(Наставиће се)

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
СТОЈИЉКО СТОЈИЉКОВИЋ,
БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ИЗДАЈЕ И ШТАМПА „ПОЛИТИКА“ ШТАМПСКО-ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ,
БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ТЕКУЋИ РАЧУН БРОЈ 102-Т-82.
ПОШТ. ФАХ 124. — ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: ГОДИШЊА 800, ПОЛУГОДИШЊА 250 ДИНАРА. ЗА ИНОСТАНСТВО ГОДИШЊА 700, ПОЛУГОДИШЊА 380 ДИНАРА. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЉАЈУ.

ЛЕГЕНДЕ О ПОСТАНКУ СВЕТА

У прадавна времена људи су све природне појаве: појављивање Сунца и Месеца, муглу и гром, град, кишу и све друго што се догађало на небу и на Земљи схватали као дела неких виших, добрих и злих, тајанствених бића. На том незнању изградиле су своја схватања о постанку неба и Земље и свега што се на њима налазило. Они су мислили да је васиона кудикамо мања него што ми данас знамо, веровали су да је Земља пласнута и да се држи на три нита који плоче моје има нтд.

У старој Индији веровало се да је „првобитна вода“ родила златно јаје, из кога је изишла богиња Прајанани. Од доње пола разбијеног јајета постала је Земља, а од горње небо. Поред ове, у старој Индији причала се и друга легенда, по којој су у почетку постојали само богови и једно првобитно биће — Пуруша. Пуруша је био огроман и имао је хиљаду ногу и глава. Једнога дана богови су убили Пурушу и тада су из његових уста изишла два божанства и свештеници брамини. Од руку Пурушних постали су војници, од кукова сељаци, од ногу, земља, од мозга море, од очију Сунце, а од других делова постале су биљке, животиње, реке и језера.

Стари Халдејци сматрали су да је њихов бог Мардук поделио тело богиње Тијамат, која је оличавала хаос, на два дела. Мардук је од једног дела направно небо, а од другог Земљу. И стари Јевреји сматрали су да је свет постао из хаоса. По њиховом веровању, то је учинио бог Елоим, и то за свега шест дана.

Слична схватања имали су и други народи, али су она постепено ишчезавала пред развојем науке. Још давно пре наше ере било је људи који су таква схватања о постанку Земље и васионе сматрали заблудом и исејавали их. Мисли тих великих људи, као неке буктиње, осветљавале су огромну таму незнања која је владала у то доба. Један од тих светлих умова био је и Демокрит, грчки научник, који је тврдио да се материја састоји од атома, да је Сунце небеско тело великих размера, да је Млечни пут састављен од звезда које су сличне Сунцу и да васиону није створило никакво божанство.

Легенда старих Јевреја да је свет постао за шест дана бесмислена је као и друге сличне. Данас и деца знају да дан и ноћ настају услед обртања Земље око своје осовине. Када је дан, она је окренута према Сунцу, а ноћу није. У легенди се говори о данима, а како се може о данима говорити кад није постојала ни Земља која се обрће око своје осе, ни Сунце које је осветљава. Данас је научно утврђено како су постали Сунце, Земља и друга небеска тела. Она је проучила њихово кретање и узроке тога кретања. Старе легенде остале су само као доказ једног ужасног незнања које је владало у далекој прошлости.

Чудновати бројеви

Ко воли да се занима чудноватим бројевима, дајемо му ово занимљиво сабирање.

- 0+8+8+8+8+8+8+8+8+8+9 = 81 — али 8+1=9
- 1+7+7+7+7+7+7+7+7+8 = 72 — али 7+2=9
- 2+6+6+6+6+6+6+6+6+7 = 63 — али 6+3=9
- 3+5+5+5+5+5+5+5+5+6 = 54 — али 5+4=9
- 4+4+4+4+4+4+4+4+4+5 = 45 — али 4+5=9
- 5+3+3+3+3+3+3+3+3+4 = 36 — али 3+6=9
- 6+2+2+2+2+2+2+2+2+3 = 27 — али 2+7=9
- 7+1+1+1+1+1+1+1+1+2 = 18 — али 1+8=9
- 8+0+0+0+0+0+0+0+0+1 = 9 = 9

ПРЕКО МОРА, У ХЛАДНОЈ БЕЛИЈИ ЛОНДОНСКЕ КУЛЕ ЧАРЛС БРЕНДОН, БЕСПОМОЋНИ ЗАТОЧЕНИК ВОЈВОДЕ ОД БАКИНГЕМА, ЈОШ НЕ ЗНА ШТА ЈЕ МЕРИ УЧИНИЛА ДА БИ ГА СПАСЛА. ВЕРОЈАТНО НИЈЕ ГА ПУСТИО НА СЛОБОДУ И ПОРЕД КРАЉЕВОГ ОБЕЋАЊА.

Знате ли каквих има година?

Време за које Земља једанпут пређе своју путању око Сунца назива се година. Грпска година има 365 дана, 5 часова, 48 минута и 46 секунди. То је време које протекне између два узастопна Сунчева повратка у исту тачку на небеском своду. Грађанска година је време које протекне од 1 јануара до 31 децембра. Она се дели на дванаест месеци.

Обична грађанска година има 365, а преступна 366 дана. Пословна година не сме бити дужа од дванаест месеци. Она се не мора поклапати с календарском годином; на пример, може да се рачуна од 1 априла до 31 марта наредне године. У току пословне године мора да се направи инвентар и биланс. Рачунска година је време за које се морају свршити сви рачуни о приходима и расходима једне буџетске године. Буџетска година је време за које се одобравају државни приходи и расходи.

БИЉКЕ ЗА ПРЕДИВО

Дали смо вам пртеж трију биљака које долазе у ред такзованих биљака за предиво или индустријских биљака. Од њих људи имају врло велику корист, па би било право да их знате.

Дакле, да ли сте могли да познате која је која биљка и како се зове?

(1 је конопља чија се влакна употребљавају за ткање платна и за израду канапа и ужета. Из конопљиног семена цеди се уље. Сеје се у мају. Ако се жели дебаље влакно сеје се ребе. Најбоље успева у топлијим крајевима. — 2 је лан, који се такође гаји ради влакана која се добијају из његовог стабла. Влакно му је танано али издржљиво. Употребљава се за ткање платна. Из ланеног семена цеди се уље које

се употребљава за боје. Исећено ланено семе одлична је храна за телад и млечне краве. — 3 је памук чија вам је корист и употреба свакако врло добро позната. Гаји се у топлим крајевима где има доста влаге.)

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

НЕШТО О БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА

слу, разумева сва она зелена бића која цветају и дају плод, а затим су мање или више прирасла на подлогу, обично земљу, тако да се не могу „кретати“. Животиње су она жива бића која се крећу и тако траже храну коју једу и варе.

Уствари, то тако изгледа обичном човеку, али научник гледа то сасвим другим очима. У биљке спада све оно зеленило што покрива земљу: шуме, жита на њивама, трава на ливадама и пашњацима, цвеће, воћке итд. Све су то жива бића и она живе на њима својственим начин; сама се хране и самостално постоје. Кромпир својим кореном вуче храну из земље (воду и потребне минералне материје), па их кроз танке цевчице долазе изнад површине земље. Лишће опет упија другу потребну храну из ваздуха. То је случај и са другим биљкама.

Осим тога, и биљке се крећу, јер, на пример, неки цветови отварају се и затварају, а то није ништа друго него кретање; затим, врежа пасуља се креће према тачки која је

стављена покрај ње да би се она наслонила, сунцокрет се окреће према сунцу итд. Поред тога, биљке дишу, али не на плућа као животиње или људи, или на шкрге као рибе, него целим телом. Биљке се на свој начин и множе, развијају и расту и живе мање-више њима својственим, али — животињама сличним животом.

Шта је игла, а шта елегја?

Игла је стари књижевни облик у коме се опевају дражи и депоте простог живљења у слободној и неисквареној природи. У старој Грчкој нарочито су биле познате иделе Теокрита, а код Римљана буколнке, у којима се о левао леп живот на селу. Писали су их многи песници, најпознатије су Виргилијеве. Иделе су писали и дубровачки песници. Приказивањем неисквареног живота идиличнога људске мане, али толико посредно, док сатира толико непосредно.

Елегја је врста песме у којој је основни мотив бол

за изгубљеним драгим бићима (родитељима, браћом, сестрама), или бол због неког другог разлога. Последница тога је тужан тон у целој песми. Тако Змај у свом циклусу „Булићи узеоци“ изражава дубоку тугу за умрлом женом и децом, а та туга долази као елегичан тон дубоке љубави према њима. Примери елегје су још: „На липару“ од Буре Јакшића, „Скопче елегје“ од Славја Страхимира Крањчевића итд. У старој књижевности пример елегје налазимо нарочито код Пушкина, Хајнеа, Леопардија, Гетеа и других.

Школа башта с поврhem била је пуна купусових гусеница. Највећа од њих гмизала је од јутра до мрака на једној великој главици купуса, поред самог пута. Била је тако дебела, масна и зелена да су очи човека болеле кад у њу погледа. Јела је и јела; за други посао није знала.

— Глупа животиња! — певао је славуј који је седео на грани јасмина. — Овој гусеници није баш нимало стало до цвећа, песме и музике. Хоће само да ждере. — Глупа животиња! — зацвркулала је ластва. — Ово јаће нема ни најмање смисла за поезију. Не мисли никад ни на сунчеву светлост, ни на летњи ваздух. Ни до чега му није. Хоће само да ждере, ждере, ждере. Осим тога, покривено је ружним длакама, па није ни за јело добро.

— Глупа животиња! — шапутао је мрав, пролазећи с једним зрном у устима. — Да ли она икад мисли на своју кућу? На своју децу? На зимницу? Само ждере, ждере, ждере!

— О, што ме грде! — узвикнула је купусова гусеница.

И док је јела сочан, зелен купус, размишљала је о свему што је чула, а највише о ономе што је казао мрав. И кад је мрав наишао други пут, решила је да га задржи.

— Хеј, мраве! — викнула је она. — Чекај мало да ми објасниш шта си оно говорио о деци. Зар ти не знаш да сам и ја дете? Мени треба времена да порастем и да се пролетим.

Мрав, запрепаћен, застале и испусти зрно жита које је имао у устима.

— Ти дете! — казао је он. — Лепо си ми ти дете. Ти си прави слон. Педесет пута си већа од мене. Баш бих волео да видим како ћеш изгледати кад порастеш.

— Ни ја сама то не знам, — казала је купусова гусеница тајанствено. Ја то само слутиш. На лепим крилима детећу по башти... Бићу лептир... Знаш да ћу се преобразити и да ћу вредети колико и ти.

— Ух! — узвикнуо је мрав. — Просто не могу да слушам такве глупости. Ја знам само за породицу и за мравњак. Тога се ја држим. Збогом, глупа гусеницо!

Било је подне и славуј на јасминовој грани није могао да пева од врлине. Ђутао је и дремао. Ластва је полетела увис да се надисне свежем ваздуху, мрав је извлачио своја мала, бела јаја на сунчеву светлост, а баштован је са својом женом и децом ручао испод великог ораха.

Купусова гусеница јела је и даље. Тада се изненада изнад баште појавише многе црне тачкице у ваздуху. Играле су горе-доле и најзад се навоше изнад купусове гусенице. А она виде да све ове лепе животињце имају фина, прозрачна крила.

Купусова ГУСЕНИЦА

— Ко сте ви? Шта хоћете? — питала је купусова гусеница.

— Ми смо мајке, — одговорише су мале животиње. — Дошле смо овамо да потражимо места за своју децу.

— То лепо звучи, — казала је купусова гусеница, сећајући се речи онога мрава. — Па ипак, ја вас не марим.

— Каква штета! — узвикнуше животињце. — Јер, баш си нам ти за срце прирасла.

И већ се неколико тих крилатих буба спусти на леђа купусове гусенице.

— Јао, јао! — стала је она да виче. — Убише ме, упомо!

Животињце су опет полетеле, али су се на својим прозрачним крилима задржале у ваздуху изнад купусове гусенице.

— Ко сте ви? — упитала је она, превијајући се од болова. — Шта сам вам ја учинила да сте тако зле према мени?

— Свако се брине за себе и своје, — одговорише животињце. — А ми смо сад збри нуле своју децу. Нас зову осе-потајнице. Име није лепо, али бољег немамо. Уосталом, ми смо сродне мравима, ако их познајеш.

— Онда припадате врло пристојној породици, — казала је купусова гусеница уздишући. — Али, ја не знам шта сте ви то са мном урадиле.

— Сазнаћеш убрзо, — одговорише осе. — Збогом и велика хвала!

Говорећи то, полетеше оне опет увис, постадоше црне тачкице и најзад их сасвим несташе.

Купусова гусеница уздисала је дубоко и јела сад двапут више купуса не би ли се утешила. И стално је мислила на непријатну посету коју је имала.

— Обузимају ме неке зле слутње, — говорила је она сама себи. — Кад бих само могла да знам шта ће се догодити.

Није више могла да се наједе. Што је више јела, бивала је све гладнија. Јела је један купусов лист за другим, а ипак је била гладна.

— Шта ли је то? — питала се она мрзовољно.

— Ми смо, мале осе-потајнице! — казао је један глас из ње.

Купусовој гусеници изгледало је као да се све окреће око ње. А кад се мало прибрала, знала је шта се догодило.

— Осе-потајнице сиеле су, значи, своја јаја у моје тело! — викнула је она љутито. — И сад, ваљда, ја треба да храним вас, њихову прождраћиву децурицу!

— Тако је! — рекли су млади. — Погодила си. Пожри само, глупа гусеницо! Једи док не прнеш. Иначе ћемо ми тебе појести.

Говорећи то, грицкали су баш добро своју домаћицу.

— Јао, јао! — викала је купусова гусеница. — Све ћу учинити што тражите.

— Жури се само! — говорише су младе осе. — Ми смо страшно гладне.

И купусова гусеница јела је више него раније, али ништа није помагало. Није могла да се наједе, а младе осе тражиле су све више хране.

Сва очајна, гусеница је без престанка јела. Најзад, више није могла да издржи. Ваљала се на листу купуса, увијала и савијала и звала у помоћ.

— Боље ме целу поједите, — викала је она. — Одмах сад, да умрем... Овај живот више не могу да издржим.

— Којешта, — казале су смејући се младе осе. — Не иде то тако лако. Кад дође време, ми ћемо те већ целу појести. Али, засад имаш да трпаш и да једеш.

Сваког дана осе су биле све веће и тражиле све више хране. Оно што би купусова гусеница појела, није могло да их засити, па су почеле да једу велика грмуна масти која је гусеница сакупила за време срећних дана, пре но што су дошле осе. Требало је да јој то послужује за крила и ноге кад једном постане лептир. Кад је приметила да је нестало њених масних грмунова, гусеница проли топле сузе.

— Збогом, моји лепој снов! — узвикнула је она. — Нећу бити лептир и нећу на сунцу летети по башти.

— Увек сам ти ја говорио да је она прича о лептиру глупост! — узвикнуо је мрав, који је баш ту да пролазио.

— Чуј, драги мраве, — јадала се купусова гусеница. — Ако имаш срца у грудима, помози ми. Ја припадм твоје роду.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Знајте ли која је ова животиња?

Дајемо вам цртеж једне животиње која живи у Јужној Африци.

У самој ствари то је једна врста антилопе, која може да буде дугачка до два метра, а висока око једног метра. Изгледом потсећа на говече и на коња. Врат јој је покривен гривом, рогови пљоснати и широки, а реп космат. Живи у чопорима, а радо се удружује и са животињама друге врсте. Ова животиња је изванредно брза и врло издржљива у трчању. Управо, сматрају је као најбржу животињу у

Јужноафричким равницама. Ка да остане без хране, предузима дуга путовања само да би дошла до добре, свежје хране. Месо ове животиње је укусно

и зато је много лове али је врло тежак, чак опасан, јер ако је само ране, окреће се и одлучно напада на ловце. (ЛН)

ПУТНИЦИ И ТОПОЛА

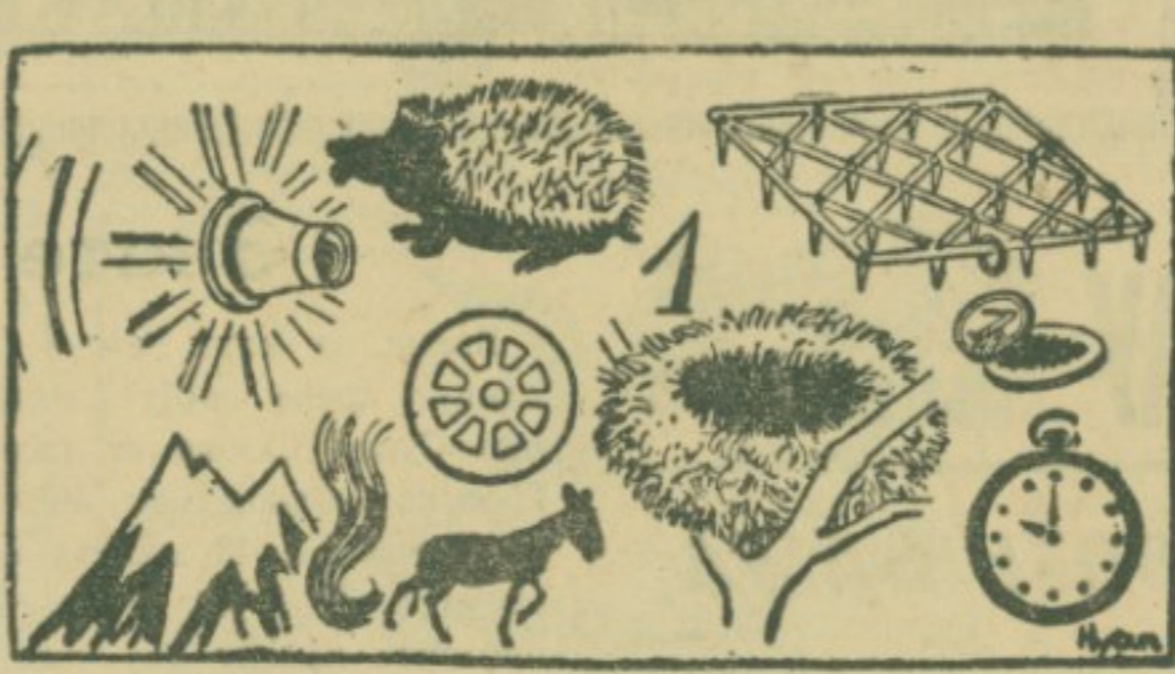
Била је велика врућина и уморни путници засташе да се одморе у хладу велике тополе. Када су полазили рекоше:

— Штета што тако велико дрво неплодно и некорисно стоји!

На то им је топола одговорила:

— Како сте неблагодарни и како не умете да мислите! Кажете да сам неплодна и некорисна, а одморили сте се у моје хладу! Зимни вам дајем дрва за огрев, а при зидању грађу за ваше куће. Не мислите ни на шта друго већ само на јело! Замислите да једини постојите на свету, али кад бисте имали очи да видите, изненадили бисте се колико се милиона живих бића хране само мојом кором!

Једанаест разних предмета

Хоћете ли да видите да ли вам је поглед довољно оштар и да ли вам је пажња довољно будна?

На овој слици имате равно једанаест разних предмета, малих и великих. Пошто сте неколико тренутака пажљиво посматрали слику, можете ли да одмах побројате, када слику поклопите руком, које сте све слике видели?

Ако од једанаест слика можете да побројате бар осам, значи да вам је пажња увек будна и да вам је око оштро! Дакле, које сте слике видели?

(Тулац на точку, жежа, планину, прамен косе, магарца, дрљачу, точак, јединицу, гнездо, сат и новца.)

Кад месито цртишца дођу слова...

Цртице на овој слици замените словима тако да добијете речи које одговарају постављеним питањима, која смо ниже навели. Да бисмо вам олакшали решавање, напоменућемо да су речи које су у вези са зимом обележене тамнијим пољима.

Први ред: 1) има га зими на дрвећу; 2) неопходан прибор за један зимски спорт.

Други ред: 1) пристаниште; 2) наша река.

МАЛО ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ

- 0 × 2 + 10 : 2 - 0 = 5
- 1 × 2 + 10 : 2 - 1 = 5
- 2 × 2 + 10 : 2 - 2 = 5
- 3 × 2 + 10 : 2 - 3 = 5
- 4 × 2 + 10 : 2 - 4 = 5
- 5 × 2 + 10 : 2 - 5 = 5
- 6 × 2 + 10 : 2 - 6 = 5
- 7 × 2 + 10 : 2 - 7 = 5
- 8 × 2 + 10 : 2 - 8 = 5
- 9 × 2 + 10 : 2 - 9 = 5
- 10 × 2 + 10 : 2 - 10 = 5

Трећи ред: 1) ирвас; 2) грађевински радник.

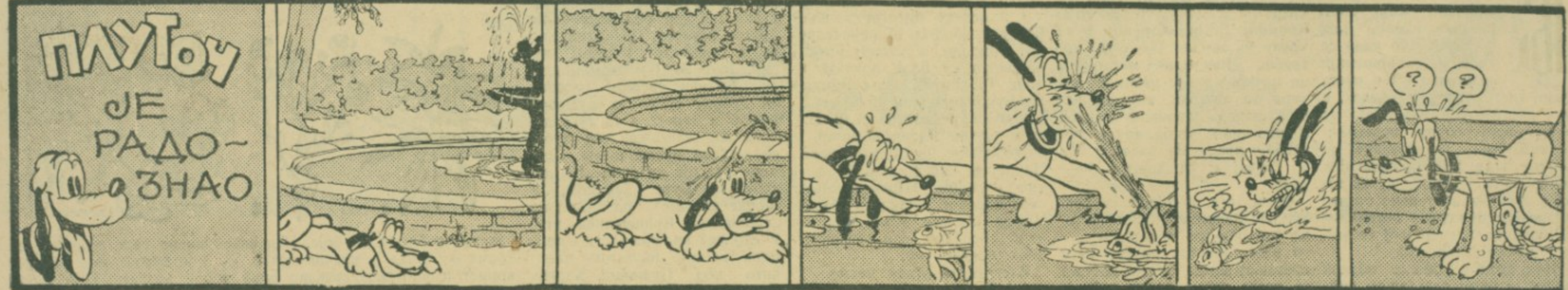
Четврти ред: 1) механички човек; 2) тишина.

Пети ред: 1) једно годишње доба; 2) обала.

Шести ред: 1) допта од снега; 2) домаћа животиња.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Решење:
Први ред: 1) иње; 2) савке; други ред: 1) лука; 2) Сава; трећи ред: 1) соб; 2) зидар; четврти ред: 1) робот; 2) мир; пети ред: 1) зима; 2) рива; шести ред: 1) грудва; 2) во.

Стоогодишњица кондензованог млека

Једнога дана 1851 године велики прекокеански једрењак пањао се по узбураном мору на свом путу за Њујорк. Међу путницима налазио се и неки педесетогодишњак, који је чешије од осталих шетао палубом, усамљен и замишљен. Тај човек, по имену Геил Борден, из Тексаса, враћао се са светске изложбе у Лондону, где је за свој проналазак, конзервирано месо, добио као награду златну медаљу. За време шетње у његовим ушима тужно је одзвањало са дна једрењака мукање крава које су патиле од морске болести и вриска мале и гладне деце у међупалубном простору.

Борден се најзад обратио капетану брода:

— Зашто дозвољавате да деца плачу? Зашто им не дате млека?

Капетан се насмејао:

— Зар не знате да се краве не музу док имају морску бо-

лест? А конзервирано млеко још није пронађено.

Овај одговор потстакло је Бордена на ново размишљање. Захваљујући томе, он ће доцније успети да створи згуснуто, кондензовано млеко, уништавајући кувањем микроорганизме у њему, и то пуних педесет година пре него што је Пастер открио да они постоје.

Не само за проналазак кондензованог млека, већ и конзервираног меса, Борден има да захвали искључиво својим хуманим осећањима.

Пошто је у Калифорнији пронађено злато, Борден је свакодневно гледао како из Тексаса одлази на запад мноштво кола с копаачима, али је свакодневно слушао и о страховитој глади која је пустишила у западним пустињама где је злато копано. Да би овим људима омогућио исхрану, он је први успео да начини такозвани „колач од меса“. Постепеним додавањем брашна у врло густу супу и

сталним укувањем, Борден је постигао да килограм оваквог јела има исту хранљивост као и пет килограма свежег меса. Он је ускоро подигао радионицу која је на овај начин прерађивала 3.000 килограма меса дневно. Но, и поред постигнутог успеха, он није био сасвим задовољан, јер су се људи мало користили његовим проналаском. Желећи да свој изум учини популарнијим, однео је свој „колач“ на светску изложбу, у Лондон. Ту је, истинита, добио златну медаљу, али се сад враћао кући празних џепова и без иједне закључене поручбине. А код куће чекале су га лоше вести. Једна војна комисија прегледала је месо справљено у његовој радионици и закључила да је оно лошег укуса, да изазива главобољу и гађење, да је према томе — неупотребљиво. Тада су навалили поверљивици и предузеће је пропало.

Но, Борден није малаксао. У „лабораторији“, коју је подигао у свом подруму, он је извео један нов опит. Загревао је четири литра млека све док се оно не би згуснуло и постало тешко један килограм. Ова каша била је тамне боје и имала је укус прегорелог шећера, тако да је, у ствари, била неупотребљива.

Сазнавши да се компот може кувати и у суду из кога је извучен ваздух, Борден учини исти покушај с млеком. Иако се тада још ништа није знало о постојању бактерија, Борден је претпостављао да у млеку има нечега што га у току времена кваре, а што ишчезава ако се млеко кува у безваздушном простору. Тако је 1853 године затражио патент за свој млечни производ.

Обезбеђен патентом, он је ишао од врата до врата и нудио грађанима Њујорка своје згуснуто млеко, које је сада имало много пријатнији укус. Али, људи су се на њега тешко привикавали и проналазач је морао да затвори своју малу радионицу. У Тексасу је покушао да почне све испочетка, али га захвати општа привредна криза 1857 и он пропаде још брже но први пут.

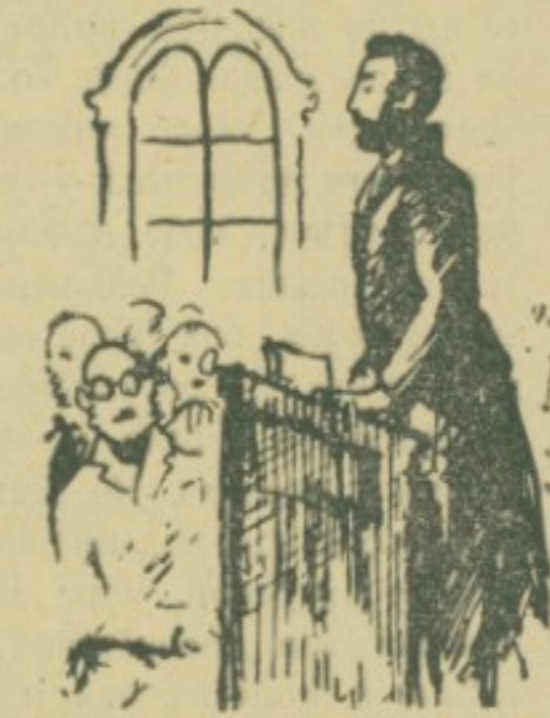
Годину дана доцније, у Њујорку је штампана водила праву битку против продавца лошег млека. Предузећа која су град снабдевала млеком хранила су своје болесне краве пиварским отпацима. Канте с млеком разношене су по вароши истим колима која су купила љубре, а санитарска контрола постојала је само на хартији, па су тифус и туберкулоза све више узимали маха. „Млеку које доноси смрт“ био је објављен прави рат.

Усред овог окршаја појавио се Геил Борден са својим проналаском. Овога пута срећа је најзад била на његовој страни. После више година узалудног труда, Борден је успео да свом кондензованом млеку прокрчи пут до потрошача, спасавајући милионе деце и одраслих од лошег млека несавесних трговаца. Од тога дана, па све док се није појавио нов метод чувања овог важног прехранбног производа — пастеризација, при којој се бацили уништавају загревањем млека у току 15 секунда, на топлоти од 71 степен Целзијусов — Борденов проналазак учинио је људима неопцењиве услуге.

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

НАШИ НАЈСТАРИЈИ ДОКТОРИ ФИЛОЗОФИЈЕ, ПРАВА И МЕДИЦИНЕ

У нашим старим часописима забележено је неколико имена наших људи за које се тврди да су били први Срби који су положили докторате из филозофије, права и медицине.

Овде ћемо набројати неке од њих. Матија Живић из Товарника био је први Србин који је положио докторат филозофије. То је било 1772 године. Први доктори медицине били су Петар Милорадовић из Сент Андреје, који је положио докторат 1778, а дисертација му је била: „De saburra primarum viarum“. Године 1784 Јован Живановић из Каменице положио је докторат медицине, а бранио је тезу: „De furunculo“.

Први доктори права били су: Матија Марковић, који је положио докторат 6 септембра 1776, Павле Марковић 6 септембра 1783, а 26 маја 1786 докторат је положио Сава Текелија.

Као магистри хирургије помињу се Јосиф Марковић, који је то постао 1772,

затим Михаило Ђурковић 1784, Игњат Радич и Јован Влаховић 1785 и Матија Шимић 1786.

СРПСКИ ЛИСТ У БИЗЕРТИ

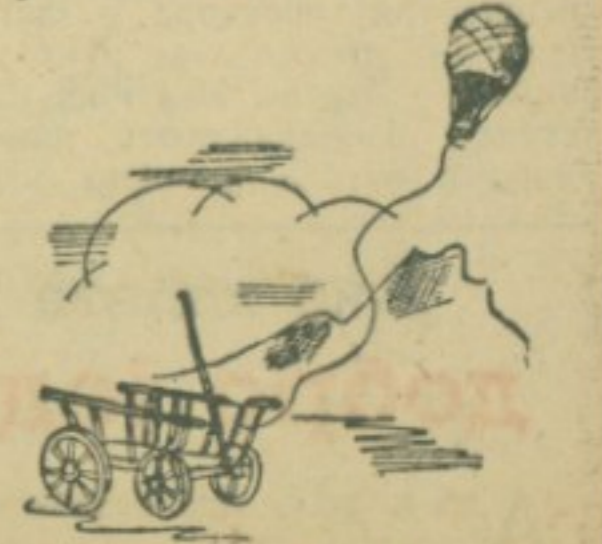
Од 1916 до 1918 године излазио је лист „Напред“ у Бизерти, у Тунису, на српском језику. Лист је био намењен српским војницима и избеглицама. Имао је и недељни забавник под насловом „Из старих ризница“.

КО ЈЕ КОМПОНОВАО ОПЕРУ „НИКОЛА ШУБИЋ ЗРИЊСКИ“

Оперу „Никола Шубић Зрињски“ компоновао је Иван Зајц, композитор и оперничар опере у Загребу. Зајц је рођен 1832 године у Ријеши, а умро 1914 у Загребу. Он је основао хрватску Оперу, написао преко стотину композиција и 29 опера и оперета, међу којима су најпознатије: „Никола Шубић Зрињски“, „Бан Лерет“, „Мислав“, „Лизинка и Златка“ итд.

КАД СУ УПОТРЕБЉЕНИ ПРВИ БАЛОНИ У СРПСКОЈ ВОЈСЦИ

У српској војсци балонска чета формирана је још 1912 године за време Балканских ратова. Главна централа за

војне балоне била је у Медошевцу код Ниша. Чета је имала два балона. Године 1912 балони нису употребљавани, али су искоришћени 1913 године.

КОАЛА „ЖИВИ МЕДА ОД ПЛИША“

Мед од плиша, најлепша и најдража играчка сваког детета, уствари није медвед. Као модел за ову играчку послужила је коала, мала, спретна животиња, становник аустралиских шума. Коале нема ни у Европи, ни у Америци, нити на ма ком другом континенту сем Аустралије. Чак ни највећи зоолошки вртови у свету немају ниједан примерак ове немирне, живахне животиње која нема никакве сличности с тропим, гломазним медведом. Сваки покушај да се коала пренесе из Аустралије завршава се неуспехом. Зашто?

Литуса има само у Аустралији, то деца у другим крајевима света никад неће имати прилике да виде и упознају живог „меду од плиша“.

Мада коала није домаћа животиња, Аустралијанци је воле и брињу се о њој као што се код нас људи брињу о псима и мачкама. Кад је време лепо, деца, а често и одрасли, одлазе у шуму да би уживали у несташлукима ове животиње.

Године 1927 забрањен је лов на коале, јер је претила опасност да их сасвим нестане. Коале су дотада немилосрдно уништавали због њиховог скупог црнег крзна, боје рђе.

Одрасла коала велика је свега шездесетак сантима метара. Коале су торбари и њихови младунци кад дођу на свет нису већи од два сантима метра. Првих неколико месеци младе коале живе, као и мали кенгури, у торби које коала-мајка има на трбуху. Чак и кад мало одрасте и кад се више не скрива у торби, мала коала не напушта мајку. Све

до свог првог „рођендана“ коала-младунче не силази с мајчињих леђа, за која се чврсто држи својим јаким канџама. Кад напуни годину дана, напушта мајку и почиње самостални живот.

Коала живи на дрвету, и стабло које одабере за свој

„стан“ огорчено брани од других животиња, чак и од остале своје „собраће“. Кад неки сосед покуша да се узверу уз њено дрво, коала га гура ногама, удара предњим шапама и страховито дичи. Њени крици су продорни и оштри и потсећају на цик тестере. Готово читав свој век коала проведе на дрвећу, по коме се креће веома спретно. Међутим, чим се нађе на земљи „живи мед од плиша“ постаје неспретан и тром, јер су његови удови прилагођени животу на дрвећу. На предњим шапама коала има по три прста и два палца, којима лако може да обухвати сваку грану. Коала је ноћна животиња и дан обично прспава. У сумрак се буди и полази да тражи храну, коју обично налази на истом дрвету на коме и „станује“.

Овај мали аустралиски торбар једини је преживели припадник једне давно изумрле животињске врсте. Некадашњи преци коале, који су живели у доба мамута и других динозавских претисторских животиња, били су необично велики и тешки преко пола тоне. Тако гломазни и незграпни, они свакако не би могли да послуже као модел за омиљену децу играчку — меду од плиша.

С МАЛО РАЗМИШЉАЊА СЕТИТЕ СЕ...

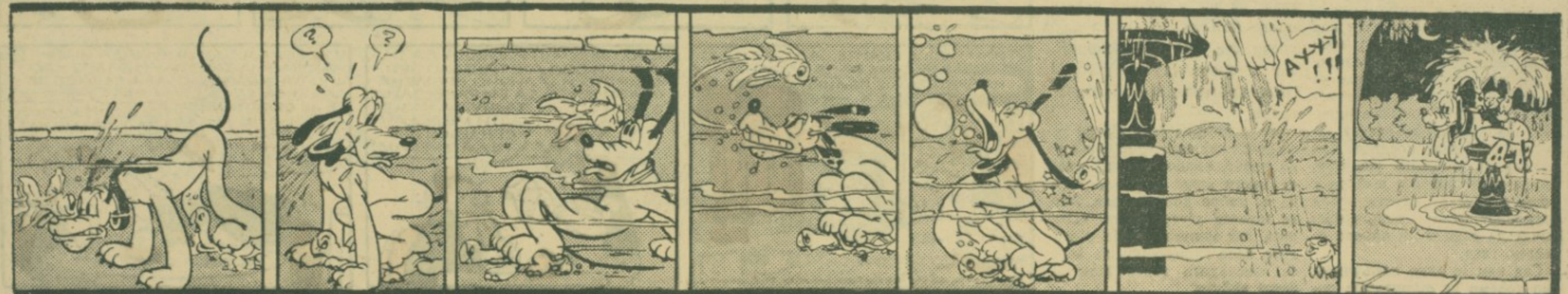
Која је ово басна?

Од славнога Лафонтена остале су нам многе басне које су познате свима онима који су прошли кроз школу. Наш данашњи пртеж претставља епизоду из једне Лафонтенове басне.

Да ли можете да се сетите шта се прича у тој басни?

(ишао је узглед на слику изнад)

БОРБЕ С БИКОВИМА

Борбе с биковима поилкле су у Шпанији, али се одржавају и у многим другим земљама: у Мексику, Перуу, Венецуели и још неким државама Средње и Јужне Америке. Док је у већини земаља игра борбе да тореадор на крају убије бика, због чега се и зове матадор (према шпанском: матар — убити), у Костарики и још неким земљама забрањено је убијање животиње.

Борбе с биковима настале су пре много векова, као витешка игра шпанских племића. Отада се оне стално одржавају, па није чудо што је кроз ту веома дугу традицију израђен низ правила и уопште читав церемонијал, без којих се ове борбе не могу ни замислити.

Класичном борбом с биковима — каква се може видети, на пример, у Мексику — руководи жири састављен од неколико чланова. Он своје одлуке саопштава преко дувачког оркестра, који се једини и може чути у буш и галами темпераментних гледалаца. За сваку врсту одлуке постоје нарочите кратке композиције, нека врста „звучних саопштења“.

Кад жири да знак за почетак, на арену излази целокупно особље које тога дана учествује у кориди. На челу китњасте поворке јаше командир арене у старој витешкој ношњи, а за њим иду пешке три тореадора у злату и свиљу, држећи леву руку увијену у ортач. Иза њих наступају бандеријероси, пикадори и остало помоћно особље, сви у живописним, богато украшеним ојелима. Они прво поздрављају чланове жирија, а онда публику. Од тог тренутка бука гледалаца не стишава се све до краја кориде.

Борба почиње кад се тореадор и бик нађу сами на арену, један према другом. Тореадор у почетку носи у руци само дрвен плашт, обично са жутом налицјем, којим треба да раздражи бика. То раздраживање тече по тачно утврђеним правилима, уз одређене фигуре, позе и покрете тела и плашта. Разјарен црвеном бојом, бик јурне на човека, а овај му се уклања тек пошто га је пустио да му се сасвим приближи. Но, дешава се да тореадор, кад га бик доведе у шкрипац, мора да се спасава иза специјалних заклона, а понекад чак и прескакањем оградe на арену.

На арену затим ступа пикадор на коњу, који лаким убодима копља још више раздражује бика. Исти задатак имају и бандеријероси, који у тело животиње забадају бандерије — нарочите „свеће“ украшене врпцама, које ту остају до краја борбе.

Тек после тога настаје права борба. Тореадор узима мач и пошто се још неко време понтравао плаштом и изморно бика — зарива му мач у срце. Ако је завршио ударац до-

бро изведен, бик падне као покошен. Али, често је животиња само рањена и онда бесомучно навали на тореадора, који мора да, употреби сву своју снагу и вештину да избегне њеним роговима и дотуче је. Дешава се да и човека изнесу са арене тешко рањена, па чак и мртва. Сматра се да мало који тореадор заврши природном смрћу.

После завршене борбе жири доноси оцену и одређује шта тореадор добија као трофеј: да убијеном биком отсече папке, уши или — ако је оцењена нарочито високо — реп. Држећи у руци освојени трофеј, тореадор прави око арене почасни круг и поздравља публику, а ова му одушевљено аплаудира. Најзад, тореа-

дор баца међу гледаоце свој трофеј, око кога настаје очајно отимање.

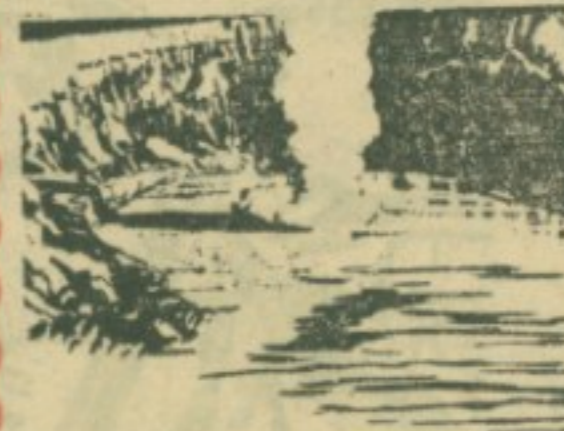
Данас се борци с биковима зову углавном матадори. Они имају своју професионалну организацију, али постоји и знатан број аматера. Матадор сам плаћа пикадоре и остало помоћно особље од дела прихода са кориде који њему припада. Док су матадори раније били искључиво Шпанци или Јужноамериканци, данас има матадора и других народности. Један од најчувенијих је Сиднеј Франклин, из Бруклина.

Мада је борба с биковима у основи свиреп „спорт“, који је у прошлости служио за распаљивање најнижих људских страсти и одвраћање пажње становништва од разних животних проблема, он се још и данас одржава. У неким земљама он је чак задржао ону улогу застепљивача маса. Међутим, понегде се чине покушаји да се тај спорт оплемени и да у њему остане само оно што и вреди гледати: складност покрета, спретност и вештина тореадора, којима се он спасава испред побеснеле животиње, не убијајући је.

ВЕРОВАТИЈА

НАЈВЕЋИ ГЕЈЗЕР НА СВЕТУ

Кратер вулкана Поас, у Костарики, уствари је о-

громно језеро сумпоровите воде која стално кључа. За време ерупције вулкана из кратера дивку се стубови воде који су понекад високи преко 600 метара.

ЖИВА ПРАВНИЧКА БИБЛИОТЕКА

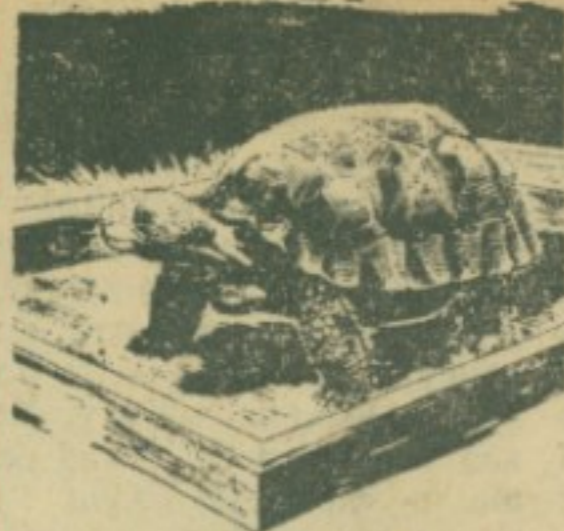
Иг Доно (1527—1591), професор права у Паризу, знао је напамет читав „Корпус јурис“, збирку старог римског права која има сто томова, колико отприлике износи приручна библиотека једног савременог адвоката. Приликом суђења, одбране или својих предавања Доро никад није отворио своје књиге, већ је све параграфе и чланове закона штирпао напамет.

„УКУСНА“ ИМЕНА

У граду Коккоа, у Флориди, постоји једна трговина животних намирница чији су власници Бекон и Еге. Ако бисмо превели име града, као и имена трговца, добили бисмо све што је потребно за једну лаку, укусну вечеру. Наиме, преведено на наш језик име града значи „какао“, а имена власника радње — „славина“ и „јаја“.

КОРЊАЧА КАО ПОРОТНИК

У афричком племену Банганте приликом свих суђења пресуду и последњу

„реч“ има једна корњача којој је додељена улога пороте. Корњача се налази на једном великом др-

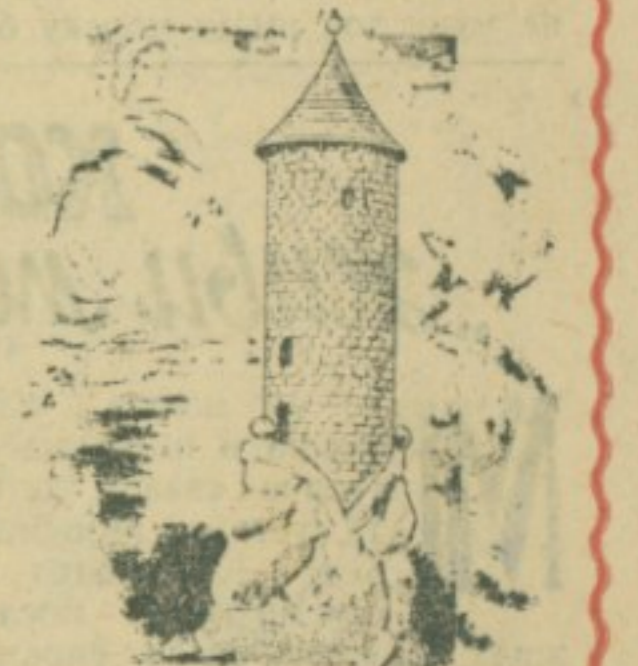
веном послужавнику који се поставља испред судије. Пошто тужилац и окривљени заврше своја излагања, „реч“ се додељује корњачи. Ако корњача пође према судији, оптуженог сматрају кривим. Међутим, ако се корњача упути на супротну страну оптуженог пуштају на слободу.

ЉУБИТЕЉ ПОЕЗИЈЕ

Филип Бартело (1876 до 1934), секретар француског Министарства иностраних послова, веома је волео поезију. Бартело је не само радо читао песме, већ је и сваку песму која би му се свидела учио напамет. Овај необични љубитељ поезије знао је напамет 25.000 песама.

НЕОБИЧНИ ТЕМЕЉИ

На обронку једног брежуљка изнад града Ваншенфелда, у Немачкој, налази се висока, округла кула чији камени темељи ди-

че на циновску старинску кесу за новац. Кулу је сазидао неки трговац који је захтевао да темељи буду тачна, само увећана, копија кесе у којој је држао новац којим је платио за издање куле.

БРЗА БРЗИНА

У Суклиду, у америчкој држави Охајо, један спортски клуб сазидао је дом на чије је отварање позвао многобројне госте. Грађење зграде потрајало је дуже него што је било предвиђено, тако да је она завршена уочи саме свечаности. Све је било готово, сем што унутрашњи зидови нису били измалани. Ипак, свечаност је одржана у заказано време, јер је клуб најмало четрдесет и седам молера који су читав посао обавили за три минута и двадесет и пет секунди.

Ако хоћете да омршавите добро једите ујутру

Ако хоћете да ослабите, добро једите ујутру! Многима ће ово изгледати невероватно, али ипак је тачно. А ево зашто. Раније се мислило да осећај глади проузрокује желудац својим грчењем. Кад је он пун, та се грчења смирују и глад ишчезава. Према тој теорији, лица која желе да омршаве могу јести колико год хоће, само та храна мора бити сиромашна калоријама. На тај начин неће их морити глад, а у исто време ће и мршавити.

Данас је ова теорија одбачена. Утврђено је да се центри за регулисање апетита налазе на доњој страни мозга, у делу званом хипоталамус, и према томе каквог је састава крв која напаја тај део ми осећамо или не осећамо глад. Кад једемо, у крви нам се нагло повећава проценат шећера. И баш тај шећер у крви регулише уређај за апетит, као, на-

ребно је узимати храну која ће с мање калорија одржавати дуже времена висок проценат шећера у крви. На тај начин ми ћемо мање јести, а ипак нас неће мучити глад.

Сад се поставља питање: шта треба јести? Наша храна састоји се углавном из угљених хидрата, протеина и масти. Сматра се да од протеина зависи рад механизма за регулисање апетита.

Доручак треба да буде најважнији обед и храну треба тако изабрати да с њом унесемо у организам довољну количину протеина. Процент шећера у крви повећава се, до душе, и кад уносимо угљене хидрате, али то је краткорочно и убрзо опет осећамо глад. Протеини, напротив, не повећавају тако нагло проценат шећера у крви, али тај ниво одржавају дуже, тако да треба много више времена док проценат сиђе испод оног одређеног нивоа кад уређај за апетит ступа у дејство и глад се поново јави. Како и маст успорава варење угљених хидрата и протеина, то и она доприноси да се стабилизује количина шећера у крви.

Значи, ако ујутру узмете само шољу беле кафе с печивом ви ћете увести храну која има довољно калорија, али нема протеина и бићете приморани, да бисте утолили глад, да поједете још нешто пре ручка. И не само то, већ ћете се за ручком добро најести. Али, ако ујутру узимате храну богату протеинима: воћни сок, јечмену кашу и јаја са сланином и препеченим хлебом, ви целог јутра нећете осећати глад, па ни у подне нећете много појести. У оба случаја увели сте око 200 калорија, али у првом случају само 4 грама протеина, а у другом 17 грама.

Жене које не једу ујутру да се не би гојиле, греше, јер оне до подне, онако „успут“, унесу много више калорија него да су добро доручковале. Ако не можете ујутру јести, устаните пет минута раније и радите мало гимнастику, па ће се изненадити какав ћете апетит добити.

Дабар и ној — најотпорније животиње

За најотпорније и најздравије животиње сматрају се дабар и ној. То су животиње које врло ретко оболевају и које у зоолошким вртovima такорећи није потребно лечити. Ној је познат и по томе што од свих животиња има најјачи желудац, који је у стању да свари и најтврђе минерале. Дабар је толико отпоран да може да живи у свим крајевима света, под условом да тамо има воде. Он с лакоћом подноси најјаче мразеве, а задовољава се за

исхрану корењем, лишћем, грањем и разним отпацима. Његови зуби расту без престанка, тако да може да их троши до миле воље.

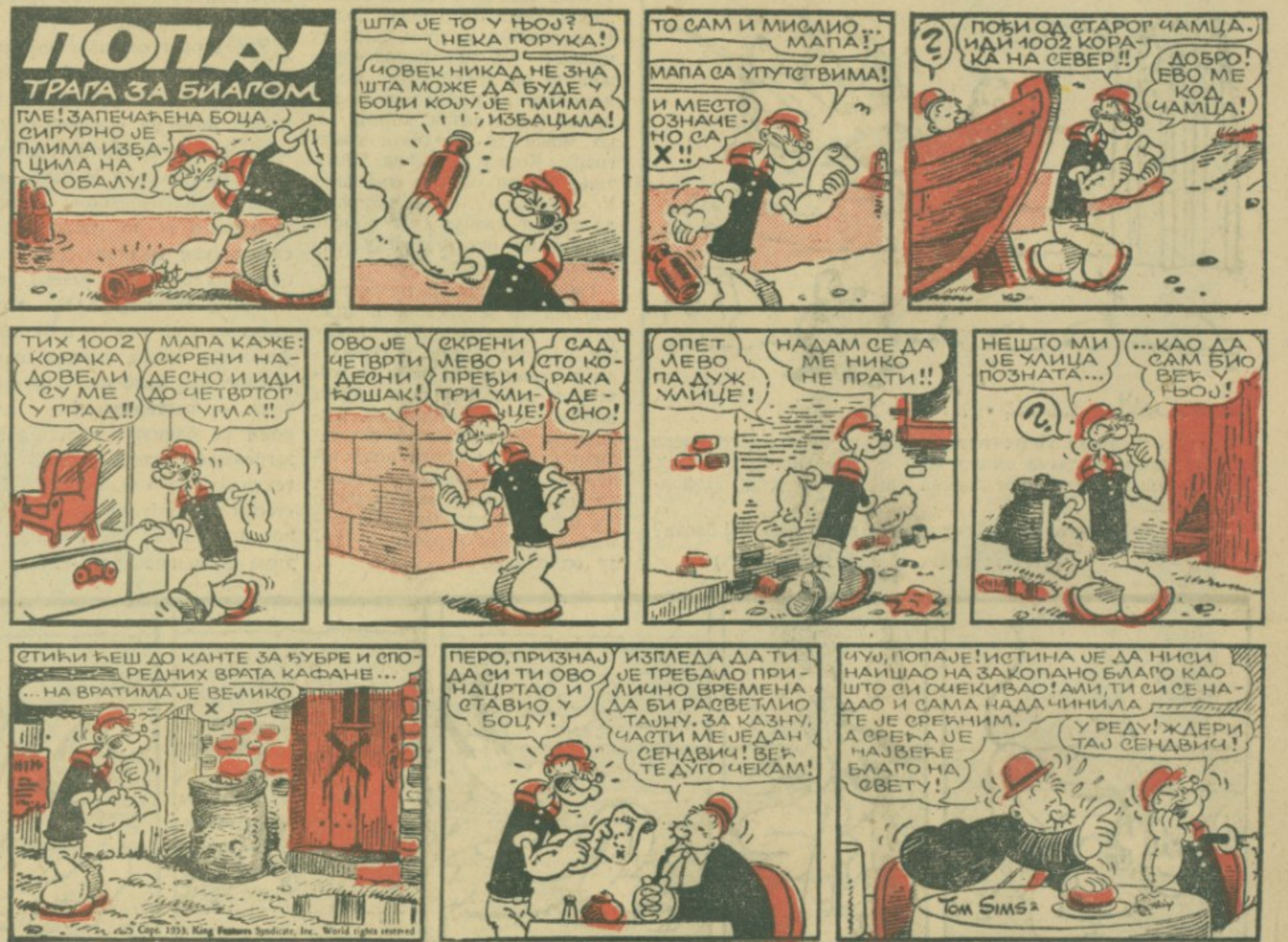
Невероватна отпорност и здравље дабра и ноја објашњавају се на тај начин што те две животиње спадају међу најстарије на свету. Оне су се у борби за опстанак до те мере прекализе да су постале невероватно отпорне.

пример, што топлота утиче на дизање живе у термометру.

Ми дакле осећамо глад кад нам је проценат шећера у крви мали. Чим почнемо да једемо, један део хране претвара се у шећер и кад тај проценат шећера у крви достигне одређен ниво, уређај за апетит заустави се и глад престаје. Кад радимо и трошимо енергију, опада нам проценат шећера у крви и чим се спусти испод одређеног нивоа наш уређај почне да ради и ми поново осећамо глад.

Сад нам је лако закључити: ако хоћемо да омршавимо по-

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Испричаћемо вам животопис једног нашег познатог писца. Прво ћемо изнети оно што се о њему највише зна, а затим редом оно што је мање познато и што се теже памти.

Рођен је у Баји, у Бачкој, 1772 године, у занатлиској породици. Школовао се по разним местима и имао многа занимања. Права је свршио у Пожуну, али највише је радио као учитељ и списатељ, селећи се из места у места. Живео је у Загребу и Трсту, путовао по Италији, затим по Средоземном и Црном Мору. Био је учитељ у Земуну и Сент-Андреји.

Да ли можете да се сетите о коме је реч? Ако не, наставите даље да читате.

Дуже времена провео је у Србији. Свој живот описао је у два маха: први пут на немачком, а други пут на српском језику. Од њега су остала и два путописа: „Путештвије по Србији“, које је написао 1828; а други путопис је из 1845 године и у њему описује своја лутања по Угарској, Румунији и Јужној Русији. Оба путописа су му пуна претераности, самохваласања и измишљотина.

Јесте ли се сад сетили? Ако нисте, наставите даље да читате.

Био је директор књажевско-српског театра и организовао је позоришне претставе у Крагујевцу и Београду под заштитом кнеза Милоша. Од њега је у рукопису остало преко двадесет преведених и прерађених позоришних дела, шаливих игара, друштвених комедија, историјских и романтичних драма. Умро је у великој беди 8 новембра 1847 године.

Он је био слаб као писац и комичан као личност. Има заслуга као човек који је први стао приређивати српске претставе, стварао први српски позоришни репертоар и живље заинтересовао српску публику за позориште и драмску књижевност.

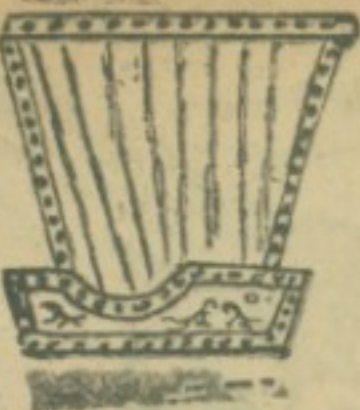
Ако се нисте ни сад сетили, дајтемо вам одговор.

(Локкинг Вулф)

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ КОД СТАРИХ ГРКА И ЕГИПЋАНА

Музику воле сви народи и сваки од њих има своје инструменте. Стари Грци и Египћани такође су јако ценили музику. О томе има доказа не само у записима из оних времена, него су остали и цртежи на појединим предметима из тога доба на којима су приказани људи како свирају на тадашњим инструментима.

Грци су знали и волели да свирају на лири, харфи и аулосу, инструменту из врсте обоа. У Грчкој су се приређивала и такмичења међу свирачима, нарочито за време олимпијских свечаности. Поред тога, они су волели и неговали хорско певање. Тако су у њиховим позориштима наступали хорски певачи уз свирку и плес. Чувени певачи помињу се и у „Илијади“ и „Одисеји“. На египатским сликама могу се видети врсте жена које свирају на харфи, фриули и систруму, некој врсти старе чегртаље.

КАКО СЕ ОДРЕЂУЈЕ СТАРОСТ ДРВЕЋА

Старост дрвећа није лако одредити, нарочито оног старијег, пошто је оно обично шупље и труло. Међутим, старост једног дрвета најсигурније се установљава према броју кругова на пресеку дебла. Наиме, дрво сваке године нарасте у висину и дебљину. Тај нови израштај сложу се око целог дебла у танком слоју који се налази одмах испод коре. Тако се сваке године ствара по један круг. Укупан број кругова на пресеку стабла одмах изнад земље означава број година једног дрвета. Код неког дрвећа кругови се јасно виде и лако их је избројати. То је случај код јеле, бора, хрasta и јасена. Код букве и граба кругови се слабо виде и зато је бројање тешко.

ЗЛАТНА МАКРЕЛА

Златне макреле су морске површинске рибе. Оне живе у тропским морима, а нарочито их доста има око Азорских и Канарских Острва. Могу бити дуге и до један метар и тежке десет, па и двадесет килограма. Боја им зависи од осветљења; предива се у плаво-пурпурне боје металног сјаја. Једино јој реп задржава као злато жућту боју. Када се улови и извуче на палубу, све те боје постепено ишчежавају и макрела добије сивкасту боју. Веома је окретна и ретко брз пливач.

Храни се ситном рибом која плива површином океана. Нарочито воли рибе које лете, а оне понајвише и лете кад се појаве макреле, да би им побегле. Макрела је у стању да скочи за пленом неколико метара и не напушта га док га не измори и тада гута жртве једну за другом. Макрела по прождрљивости не уступа ајкули. На пучини је лове на мамац и облику рибе која лети и који пењач повремено диже подражавајући летење.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПЕРСЕПОЛИС

Оријенталски институт Универзитета у Чикагу објавио је испрпан извештај о археолошким ископавањима у Персеполису, главном граду староперсијанске државе, коју је 331 године пре наше ере разорио Александар Македонски. Утврђено је да је Персеполис два и по века пре наше ере био најбогатији град на свету. Већ Плутарх бележи да је Александар за пренос плена употребио 10.000 пари мазги и пет хиљада камила. У данашњој новчаној вредности, плен је износио између 30 и 150 милиона долара.

Од свију налаза најзначајнија је ризница, пошто је она једина досад откривена краљевска зграда из времена династије Ахеменида. Исто толико важна је и ападана, пространа и светла хала краља Дарија, као и престона дворана краљева Ксеркса и Артаксеркса.

ЛУК И КРОМПИР ПРЕКО ЦЕЛЕ ЗИМЕ И ПРОЛЕЋА

Ускоро ће домаћине моћи да имају црни лук и кромпир у току читаве зиме и пролећа. То се постиже на тај начин што се једна хемиска супстанца прелије преко поврха још пре брања. Она продире у ћелије биљке, па и у плод, и спречава сасушивање. Кад се црни лук попрска њоме недељу-две пре вађења из земље, он остаје свеж пуних осам месеци, а кромпир чак и годину дана.

ЛЕК ЗА ЖУЉЕВЕ НА ТАБАНИМА

Успешан лек против жуљева на табанима пронађен је сасвим случајно. Један амерички војник дошје је код лекара и жалио се на жуљеве. Лекар, да би му ублажио болове, дао му је инјекцију новокаина, средства за локалну анестезију које се употребљава у зубарству. Захваљујући томе, војник је био у стању да сутрадан учествује на једној паради, а после неколико дана жуљеви су му потпуно ишчезли.

После овог случаја лекари су почели лечење жуљева новокаином, које је у већини случајева дало позитивне резултате.

„ЦВЕТНЕ КЛИНИКЕ“ И „ЦВЕТНИ ЛЕКАРИ“

Калифорнија је позната као земља цвећа, које одгајивачима доноси велике приходе. Да би цвеће што боље успевало и било сачувано од разних болести, образована је „цветна клиника“, на којој се испитују и лече болести цвећа. Постоје и „цветни лекари“, који се баве овим проучавањима. Према њиховом мишљењу, највећи непријатељи цвећа су гљивнице. Затим долазе вируси и, напоследку, разне бактерије.

НАЈНОВИЈА ПОСТИГЊУЋА У ТЕЛЕВИЗИЈИ

Ускоро за телевизију можда неће бити граница. Познато је да јоносфера, слој који се налази на сто километара од Земље, задржава таласе високе фреквенције, што је досад онемогућавало телевизију на већим раздаљинама. Сада се чине покушаји, и већ се прилично у томе успело, да се емитују слике на даљину од 1.218 километара, и то потпуно јасно. Стручњаци се надају да ће телевизија ускоро прећи Атлантски Океан.

НОВА ХОЛАНДСКА ВОЈНА КОЛА

У Холандији су израђена кола која могу да понесу топ од 105 милиметара, тону и по муниције и једанаест војника. Овај камион може да иде и по најгорем земљишту, брзином од петнаест миља на час, док по добром путу прелази на час и четрдесет миља. Кад је терен нарочито тежак, он може да истовари топ и да га вуче за собом, а да га опет истовари кад наиђе на бољи пут. Све то ради сам возач, без ичије помоћи, не напуштајући ни за тренутак своје седиште.

НАЈДУЖИ МОСТ НА СВЕТУ

У Турској ће напролеће почети да се гради циновски висиони мост. Он ће спајати две обале Босфора и биће дуг преко пет километара, што значи да ће бити дужи од досад најдужег моста на свету, који се налази у Сан Франциску. Његова изградња стајаће око 21 милијарду француских франака.

ПЛОВЕЋА ПОШТА

У Кашмиру на реци Јелуну, близу места Сринагара, установљена је прва пловећа пошта на свету. Она прима и уручује писма, телеграме и друге поштанске пошиљке, као и новац. Оваква пошта уведена је стога што се у тој области преко 50 од сто становништва бави риболовом и највећи део времена проводи на води.

УПОТРЕБА ЦИСТЕРНИ СТАРИХ 2.000 ГОДИНА

Израелска влада ускоро ће приступити наводњавању велике пустиње Негев на један необичан начин. За ово наводњавање употребити се цистерне грађене још пре 2.000 година, помоћу којих је пустиња Негев у античко доба била претворена у плодно земљиште. Оне имају капацитет од 75.000 кубних метара и прикупљале су атмосферски талог за време великих киша и поплава, док је у току сушног лета вода из њих, кроз дуге канале, одлазила до житних поља и башта. Мада је отада прошло 2.000 година, цистерне нису много оштећене и радови на њиховој опоравци неће дуго трајати.

НАЈВЕЋИ КАМИОН

За велике грађевинске радове израђен је недавно један огроман камион. Он је дугачак око осам, а висок преко три метра. Може да понесе товар од шест вагона, а има два мотора од по 350 коњских снага. Да би истовар био бржи, цела каросерија може да се нагне, тако да се камион истовари за непуну два минута.

...у славу проналазача сијалице Едисона подигнута је спомен-кула висока око 50 метара. На врху

...биљка арахис, која расте у јужним крајевима, доноси плод сличан махунама код пасуља и грашка. Плод арахиса, који је код нас познат под именом киририки, сазрева кад се покрије земљом.

куле налази се огромна електрична сијалица начињена од три тоне стакла и три тоне челика.

...папагај који је тежак свега 134 грама у стању је да својим кљуном подигне кавез од три килограма. Кад би

...некад се при уласку у туђу кућу или собу није куцало, већ је посетилац морао да гребе по вратима. Пред вратима француских владара налазило се нарочито чешаљ који је служио за гребање.

...да би врло пшенице проклијало и биљка израстала, потребна је температура од две хиљаде степени. Разуме се да је та топлота распоређена на све дане клијања и растања.

...на острву Фиџи уместо новца употребљавају се китови зуби.

...реч „џиљак“ има код нас два потпуно различита значења. У источним крајевима Србије значи јоргован, док у осталим крајевима тим именом називају слепог миша.

...прву хармонику начинио је 1822 године један Бушман који се школовао у Европи.

Водоравно: 1) хемиско једињење азота и водоника непријатног мириса; 2) један занатлија; 3) јужно воће; 4) држава у Азији; 5) речено острво; 6) земља Далеког Истока; 7) део ваге; 8) оружан сукоб народа; 9) град у Швајцарској; 10) соба, просторија; 11) новац; 12) врста тјанина; 13) одрећна речца; 14) лична заменица; 15) врста платна; 16) наше погранично место; 17) име наше филмске глумице; 18) лука у Израелу; 19) оруђа; 20) капија; 21) талас; 22) друга; 23) слово латинице.

Усправно: 1) врста крокодила; 2) тик; 3) јединица за мерење отпора електричне струје; 4) јужно воће; 5) држава у Азији; 6) речено острво; 7) земља Далеког Истока; 8) део ваге; 9) оружан сукоб народа; 10) град у Швајцарској; 11) соба, просторија; 12) новац; 13) врста тјанина; 14) одрећна речца; 15) лична заменица; 16) врста платна; 17) наше погранично место; 18) име наше филмске глумице; 19) лука у Израелу; 20) оруђа; 21) капија; 22) талас; 23) друга; 24) слово латинице.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

КО УМЕ ЖМУРЕЋИ ДА НИШАНИ?

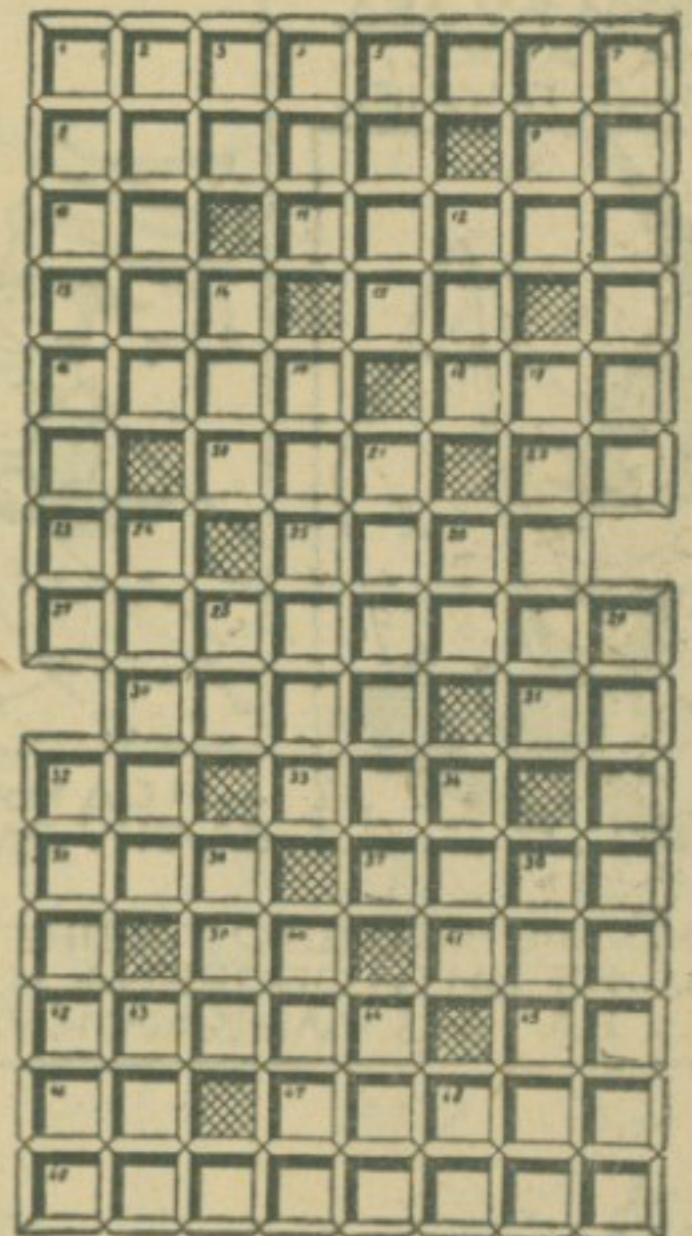
Отворених очију можете корачати право, нема сумње. Али, жмурити то иде много теже. Свако онда скрене помало у страну.

Они бројеви доле дају вам прилику да видите за колико ћете ви скренути с правога пута кад зажмурите. Можете се помоћу те табле играти и са својим друговима и другарицама, да видите ко ће постићи бољи резултат.

Узмите овај лист, па га закуцајте на зид. Затим на једно пет корака од зида ставите на под неки предмет, као белег одакле ћете нишанити. Подијте руку, нанишаните прстом на број 50, зажмурите, па жмурити пођите на табли. Идите тако док прстом не додирнете зид. Отворите онда очи и видите који сте број погодили. Поновите то још двапут, па саберите бројеве које сте погодили.

Ако играте с друговима, свако од њих нека тако трипут нанишани, да видите ко је бољи.

2	5	2	
5	10	20	10
	20	30 40 30	20
	10	20	10
2	5	2	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) шала; 2) ката; 3) Кораб; 4) ла; 5) улар; 6) Лех; 7) пен; 8) лама; 9) А (лекса) Ненадовић; 10) Тиват; 11) олимпиј; 12) Оран; 13) Абадан; 14) спона; 15) ес; 16) „Леда“; 17) Тот; 18) ата; 19) сала; 20) пи; 21) ташир; 22) тресет; 23) алат.

Усправно: 1) шаран; 2) атар; 3) лоб; 4) Ал; 5) колано; 6) Алман; 7) кула; 8) ахат; 9) ламина; 10) левада; 11) Тирана; 12) лобода; 13) апетит; 14) неолит; 15) елан; 16) стар; 17) тапет; 18) сав; 19) Тел; 20) Ра.

Волт Дизни
**ДУШКО
ДУГОУШКО**
И ДРУГИ
ДОБРИ И РБАВИ
СТАНОВНИЦИ
ЊЕГОВЕ БАРОШИЦЕ
И ОКОЛИНЕ
ИСТОПЉЕНЕ НАДЕ

